

Ilutulestik ilma ohvriteta!

Erakond Eestimaa Rohelised teeb riigikogule ettepaneku täiustada pürotehniliste toodete müügi ja kasutamise regulatsiooni. Ilutulestikud on levinud üle maailma, kuid aina enam võetakse sõna nende piiramiseks. Põhjus on lihtne: ilutulestikul on rida kahjulikke kõrvalmõjusid keskkonnale, inimestele ja loomadele, rääkimata mõttetust rahakulust. Kuna Eestis, erinevalt paljudest teistest riikidest on pürotehniliste toodete müük lubatud aastaringsest, algab stiihiline paugutamine juba novembris ja kestab jaanuari keskpaigani.

Ettepanekud

1. Lubada F2 ja F3 kategooria pürotehniliste toodete müüki eraisikutele ainult ajavahemikus 29.12–31.12.
2. Lubada F2–F4 kategooria pürotehniliste toodete kasutamist ainult ajavahemikus 31.12 kl 18.00–1.01 kl 02.00. Muul ajal võib pürotehnilisi tooteid kasutada kohaliku omavalitsuse kirjalikul loal.
3. Keelata pürotehniliste toodete kasutamine loomade varjupaikade, loomaaedade, loomaparkide, haiglate, hoolde- ja vanadekodude, lasteasutuste jt haavatavate sihtgruppide vahetus läheduses. Samuti loodus- ja maastikukaitsealadel ning hoiualadel ja nende läheduses.
4. Soovitada kohalikel omavalitsustel aastavahetuse ilutulestiku asemel finantseerida keskkonnasõbralikumaid valguslahendusi. Näiteks Espoos toimus eelmisel aastavahetusel ilutulestiku asemel *lasershow*.
5. Keelustada Eestis hiina laternate müük ja kasutamine.

Põhjendused

Müra ja valgus

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovituslike standardite järgi võiks standardmüratase olla öösel 40 detsibelli (dB). Üle 85 dB tugevusega müra võib kahjustada kuulmist. Ilutulestikuraketide tekitatud müratase võib ületada 140 dB.

Mürast ja valgussähvatustest enim ohustatud grupid on näiteks väikelapsed ja haiged (epileptikud, posttraumaatilise stressihäire all kannatajad). Müra ja valguse suhtes on tundlikud ka loomad. Koerad võivad võtta paugutamist rünnakuna ja tunnevad end ohustatuna. Varjupaikade täituvus on aastavahetusel alati suurem, sest paanikas koerad põgenevad kodust. Kuna koeral on inimesest palju teravam kuulmine, võib tugev heli tekitada talle isegi füüsilist valu. Heal juhul satuvad eksinud koerad varjupaika, halvimal juhul hukkuvad võõras keskkonnas.

Hollandis viidi läbi uurimus, kus ilutulestiku ajal jälgiti kolmel järjestikusel aastal lindude käitumist. Selgus, et tuhanded linnud tõusid uusaastaööl lendu ja maandusid alles 45 minuti pärast, seega järeldati, et linnud

kogesid tugevat häiringut. Ilutulestiku mõju lindudele hakati rohkem uurima peale 2011. aastat, kui USA-s Arkansases pimestusid ja sattusid müra ning valgusefektide tõttu paanikasse tuhanded linnud, hinnanguliselt hukkus seal kuni 5000 isendit.

Uuringus helireostuse mõjust lindudele järeldati, et juba 40 detsibelline mürareostus mõjutab lindude arvukust piirkonnas, nende käitumist, valvsust, toiduotsimist, ellujäämist ning koosluste struktuuri. Ilutulestiku müratase on sageli aga üle 150 detsibelli.

Saasteained

Pürotehnilistest toodetest välja paiskuvad ained on mürgised ja kantserogeensed.

Keskkonnaõiguse Keskuse analüüsis sedastatakse: „Mitmed uuringud on näidanud, et pärast ilutulestike kasutamist suureneb õhus tahkete osakeste PM10 ja PM2,5 kontsentratsioon. 2016. aastal pärast uusaastapidustusi olid Saksamaal välisõhu saastetasemed EL soovitatud määra ligikaudu 26 korda kõrgemad. Tahkete osakeste ning lämmastikdioksiidi ja vääveldioksiidi sissehingamine võib põhjustada hingamisteede probleeme ja on seotud südame-veresoonkonna haigustega. Rasedad naised, lapsed ja astmahaiged on enim ohustatud grupid. Suitsus hõljub ka väikesi metallosakesi (nt vask, baarium, strontsium), mida kasutatakse ilutulestikus värviefekti saavutamiseks. Metallosakesed ja oksüdeerija perkloraat võivad sattuda veekogudesse ja põhjavette ning sealtkaudu veeloomade ja inimeste organismi.“.

Jäätmed

Pärast aastavahetust vedelevad tühjad raketihülsid tänavatel tihti kevadeni. Pürotehnika jäätmed kuuluvad ohtlike jäätmete nimekirja ja nende koristamine jääb KOV-i ning vabatahtlike õlule.

Raha põletamine

Kui eraisikutel ja eraettevõtetel on vaba voli oma raha kulutada, mille peale iganes, siis kohalikud omavalitsused võiksid kaaluda absurdse raiskamise lõpetamist ja eelarves ilutulestikule mõeldud raha suunata kasvõi loomade varjupaikade toetuseks või üldiseks heakorras.

Õnnetused

Igal aastal juhtub ilutulestiku oskamatust kasutamisest raskeid õnnetusi. Ka hiina laternad (taevalaternad) põhjustavad tulekahjusid ja reostust, olles surmavaks ohuks metsaelanikele, kes allakukkunud laternasse lõksu võivad jääda.

Teised riigid

Paljudes EL riikides on pürotehniliste toodete kasutamine rangelt piiratud. Saksamaal on pürotehniliste toodete müük tarbijatele lubatud vaid 29.–31. detsembril. Inglismaal on eraisikutel igal ajal keelatud kasutada ilutulestikku avalikes kohtades (tänaval, teedel, parkides). Soomes on rakettide müük eraisikule keelatud vahemikus 1.–26. dets. Eestis kehtis kuni 2010. aastani keeld müüa teatud kategooria pürotehnilisi tooteid 01.11–26.12, niisiis ajalised piirangud tulevargi müügis ei ole Eestis ennekuulmatud.

On arusaamatu, miks Eestis pürotehniliste toodete müügi ajalistest piirangutest loobuti. Suvaline paugutamine kestab seni, kuni tooted on igal hetkel kättesaadavad. Eestimaa Rohelised on varemgi ilutulestiku teemal sõna võtnud. Palun anna allkiri ilutulestiku täiendavate regulatsioonide sisseviimiseks, et keskkond muutuks puhtamaks, ohutumaks ja rahulikumaks!

Viited

Pürotehniliste toodete liigitus

Ilutulestikuks mõeldud pürotehnilised tooted jaotatakse järgmistesse kategooriatesse:

- 1) F1-kategooria – väga madala ohutusemaga ja minimaalse müratasemega pürotehniline toode, mis on ette nähtud kasutamiseks piiratud alal ning elamu siseruumis;
 - 2) F2-kategooria – madala ohutusemaga ja madala müratasemega pürotehniline toode, mis on ette nähtud kasutamiseks väljas piiratud alal;
 - 3) F3-kategooria – keskmise ohutusemaga pürotehniline toode, mis on ette nähtud kasutamiseks väljas suurel avatud alal ja mille müratase ei kahjusta inimese tervist;
 - 4) F4-kategooria – kõrge ohutusemaga pürotehniline toode, mida võib kasutada üksnes erialateadmistega isik ja mille müratase ei kahjusta inimese tervist. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112122018051>
1. Siim Vahtrus, Merlyn Mannov, Pille Priks, Kaarel Relve. Õiguslik analüüs ilutulestiku kasutamise piiramise võimalustest. – Keskkonnaõiguse Keskus, veebruar 2019 <http://www.k6k.ee/k6k/uudised/ilutulestiku-kasutust-on-voimalik-piirata?fbclid=IwAR3Lp4cAxxrhG-q9-NOaRpXfWqCrW5T3NE92xEu2UDfhQCPZ5KkCj17M8WPA>
 2. Eeva Nugis. Aastavahetuse ilutulestik võib loomadele füüsilist valu tekitada.- Lõuna-Eesti Postimees, 31.12.2016 <https://lounapostimees.postimees.ee/3963899/aastavahetuse-ilutulestik-voib-loomadele-fuusilist-valu-tekitada>
 3. Malle-Liisa Raigla. Ilutulestik tekitab loomades hirmu.- Lääne Elu, 30.12.2017 <https://online.le.ee/2017/12/30/ilutulestik-tekitab-loomades-hirmu>
 4. Judy Shamoun-Baranes, Adriaan M. Dokter, Hans van Gasteren, E. Emiel van Loon, Hidde Leijnse, Willem Bouten. Birds flee en mass from New Year's Eve fireworks. - Behavioral Ecology, Volume 22, Issue 6, Nov-Dets 2011, lk 1173–1177. <https://academic.oup.com/beheco/article/22/6/1173/218852>
 5. Hanneli Rudi. Päästeamet soovib taevalaternaid mitte õhku lasta. – Postimees Tarbija, 28.08.2015 <https://tarbija24.postimees.ee/3308747/paasteamet-soovib-taevalaternaid-mitte-ohku-last>
 6. Lennart Ruuda. Inseneril sai mõõt täis: aastavahetuse ilutulestik meenutab sõja tallermaad. - Postimees Heureka, 12.12.2018. <https://heureka.postimees.ee/6475367/teadlasel-sai-moot-tais-aastavahetuse-ilutulestik-meenutab-soja-tallermaad>
 7. Tuul Sepp. Tondikakk ja ilutulestik. – Zooloogid 2.0, 16.12.2018. <https://zooloogiablogi.ee/blogi/tondikakk-ja-ilutulestik/>
 8. A synthesis of two decades of research documenting the effects of noise on wildlife. - Biological

Reviews, 26.06.2015. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/brv.12207>

9. Jäätmete ohtlike jäätmete hulka liigitamise kord. - Riigiteataja <https://www.riigiteataja.ee/akt/732770>

10. Raketid tekitavad igal aastal raskeid vigastusi. - Pealinn, 30.12.2016

<http://www.pealinn.ee/koik-uudised/raketid-tekitavad-igal-aastal-raskeid-vigastusi-n182968>

11. Dead owl found trapped in Chinese lantern. - BBC News. 24.10.2011

<https://www.bbc.com/news/uk-england-gloucestershire-15439322>

12. Tallinn otsib viise ilutulestikukahjude leevendamiseks. – ERR uudised, 04.01.2019

<https://www.err.ee/892152/tallinn-otsib-viise-ilutulestikukahjude-leevendamiseks>

13. Tallinna Rohelised linnavalitsusele: Ettepanek aastavahetuse ilutulestiku asjus.- Erakond Eestimaa Rohelised kodulehekül, 22.12. 2018.

<https://www.erakond.ee/tallinn/tallinna-rohelised-linnavalitsusele-ettepanek-aaastavahetuse-ilutulestiku-asjus/>